

Kobras OÜ

Registrikood 10171636

kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2025-221

Juuli 2025 (täiendatud august 2025)

Tellija: Riigimetsa Majandamise Keskus

OJAÄÄRSE II PAISU LIKVIDEERIMISE TÖÖPROJEKTI

KESKKONNAMÕJU HINDAMISE EELHINNANG

Juhatusel liige:

Erki Kõnd

Keskkonnaekspert,
vastutav täitja:

Maikel Daniel

Keskkonnaekspert:

Urmas Uri

Keskkonnaekspert:

Noela Kulm

Kontrollija:

Marite Kirpu

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas
(88701:002:0720) ja Ojaäärse (88701:001:0726)

X= 6598300, Y= 611675

ÜLDINFO

TÖÖ NIMETUS:	Ojaäärse II paisu likvideerimise tööprojekti keskkonnamõju hindamise eelhindang
OBJEKTI ASUKOHT:	Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720) ja Ojaäärse (88701:001:0726)
TÖÖ EESMÄRK:	Keskkonnamõju hindamise eelhindangu läbiviimine Ojaäärse II paisu likvideerimise tööprojektile vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele, selgitamaks keskkonnamõju hindamise algatamise ja läbiviimise vajalikkust
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju hindamise eelhindang
TÖÖ TELLIJ:	Riigimetsa Majandamise Keskus Registrikood 70004459 Mõisa/3, Sagadi küla Haljala vald, Lääne-Viru maakond 45403
Kontakt:	Annabel Runnel Tel 5683 3177 annabel.runnel@rmk.ee
TÖÖ TÄITJA:	Kobras OÜ Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 5665 1909 http://www.kobras.ee
Eksperdid:	Maikel Daniel – keskkonnaekspert, vastutav täitja Tel 504 4312 Maikel.Daniel@kobras.ee Urmas Uri – keskkonnaekspert (KMH litsents KMH0046) Tel 565 9425 urmas@kobras.ee Noeela Kulm – keskkonnaekspert (KMH litsents KMH0159) Tel 5693 9300 noeela@kobras.ee
Kontrollija:	Marite Kirpu – tehniline kontrollija

Kobras OÜ litsentsid/tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsentsid:
KMH0046 Urmas Uri; KMH0159 Noeela Kulm.
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperdid:
Urmas Uri; Teele Nigola.
3. Hüdrogeoloogiliste tööde tegevusluba nr 379:
Hüdrogeoloogilised uuringud; Hüdrogeoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööde tegevuslitsents nr 635 MA-k.
5. MTR-i majandustegevusteadet:
  - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
  - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
  - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
  - Projektierimine EP10171636-0001;
  - Muinsuskaitse E 377/2008.
6. Maaparandusalal Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
  - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
  - Maaparandussüsteemi projektierimine MP0010-00;
  - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
  - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti pädevustunnistus PT 606/2012:
Mälestise liigid: ehitismälestis, ajaloomälestis, maailmapärandi objektis asuv ehitis.
Tööde liik: konserveerimise ja restaureerimise projektide koostamine, konserveerimis- ja restaureerimistööde tegevuskavade koostamine maastikuarhitektuuri valdkonnas, muinsuskaitse järelevalve, planeeringu muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja uuringu tegevuskavade koostamine.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noeela Kulm - Nr 2074/22, Tanel Mäger – Nr 2075/22.
9. Kutsetunnistused:
  - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 176863 – Tanel Mäger;
  - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 167534 – Erki Kõnd;
  - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
  - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 180897 – Martin Võru;
  - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 167600 – Ervin R. Piirsalu;
  - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutse nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
  - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 204983 – Teele Nigola;
  - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 219417 – Kadri Kattai;
  - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 222980 – Priit Paalo;
  - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 176300 – Teele Nigola;
  - Geodeet, tase 7, kutsetunnistus nr 194138 – Ivo Maasik;
  - Geodeet, tase 7, kutsetunnistus nr 194147 – Marek Maaring;
  - Maakorraldaja, tase 6, kutsetunnistus nr 202806 – Ivo Maasik;
  - Markseider, tase 6, kutsetunnistus nr 197275 – Ivo Maasik;
  - Puurija, tase 3, kutsetunnistus nr 114525 – Peeter Lillak;
  - Puurmeister, tase 5, kutsetunnistus nr 150111 – Peeter Lillak;
  - Puittaimede hindaja, tase 5, kutsetunnistus nr 202712 – Kreete Lääne;
  - Geodeet, tase 6, kutsetunnistus nr 213931 – Meelis Aro.

SISUKORD

1. KESKKONNAMÕJU EELHINDAMISE EESMÄRK.....	5
2. KAVANDATAV TEGEVUS	5
2.1. TEGEVUSE ISELOOM JA MAHT	5
2.2. SEOS ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA.....	7
2.3. RESSURSSIDE, SH LOODUSVARADE KASUTAMINE.....	10
2.4. TEGEVUSE ENERGIAKASUTUS.....	11
2.5. TEGEVUSEGA KAASNEVAD HEITED VETTE, PINNASESSE JA ÕHKU NING MÜRA, VIBRATSIOON JMS....	11
2.6. TEKKIVAD JÄÄTMED NING NENDE KÄITLEMINE	11
2.7. TEGEVUSEGA KAASNEVATE AVARIIOOLUKORDADE, SUURÕNNETUSTE VÕI KATASTROOFIDE ESINEMISE VÕIMALIKKUS.....	11
3. TEGEVUSEST MÕJUTATAV KESKKOND.....	12
3.1. OLEMASOLEV JA PLANEERITAV MAAKASUTUS NING TEGEVUSED	12
3.2. ALAL ESINEVAD LOODUSVARAD.....	12
3.3. KESKKONNA VASTUPANUVÕIME	12
3.4. INIMESTE TERVIS, HEAOLU NING ELANIKKOND	15
4. HINNANG KESKKONNAMÕJU OLULISUSELE	15
4.1. NATURA EELHINDAMINE.....	15
4.1.1. KAVANDATAVA TEGEVUSE SEOTUS KAITSEKORRALDUSEGA	16
4.1.2. NATURA 2000 VÖRGUSTIKU ALADE ISELOOMUSTUS JA KAITSE-EESMÄRGID	17
4.1.3. KAVANDATAVA TEGEVUSE MÕJU PROGNOOSIMINE NATURA 2000 ALALE	19
4.2. KESKKONNAMÕJU OLULISUSE KOONDHINNANG.....	20
5. EELHINNANGU KOKKUVÕTE JA JÄRELDUS	31
6. KASUTATUD ALLIKAD	33

1. KESKKONNAMÕJU EELHINDAMISE EESMÄRK

Keskkonnamõju eelhindamine annab tervikliku ülevaate Ojaäärse II paisu likvideerimise tööprojekti¹ (edaspidi **projekt**) elluviimisega kaasnevatest võimalikest keskkonnamõjudest ja piisava teabe otsustamiseks, kas täismahuline keskkonnamõju hindamine on vajalik või mitte. Otsustaja on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 9 lg 1 kohaselt tegevusloa andja. KeHJS § 7 loetleb eelpool nimetatud tegevusload.

Keskkonnamõju eelhindang on koostatud juhindudes KeHJS § 6¹ nõuetest ning keskkonnaministri määrusest nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi määrus nr 31). Samuti juhinduti Keskkonnaministeeriumi poolt koostatud juhendmaterjalist „Keskkonnamõju hindamise eelhindangu andmise juhend“. Natura 2000 võrgustiku kohta eelhindangu osa koostamisel on muu hulgas lähtutud ka MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu koostatud juhendmaterjalist „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“.

2. KAVANDATAV TEGEVUS

2.1. TEGEVUSE ISELOOM JA MAHT

Projektiga seotud objektid asuvad katastriüksusel, mis asub Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Võsupere külas (Ojaäärse õppebaas; katastritunnus 88701:002:0720 ja Ojaäärse; katastritunnus 88701:001:0726; vt joonis 1). Projektiga seotud ja piirkonda üldiselt iseloomustav katastriüksuste teave (projektiga otseselt seotud katastriüksus ja sellega vahetult piirnevad katastriüksused) on toodud tabelis 1.

Joonis 1. Projektiga seotud ala asukoht ja eraõuede paiknemine selle suhtes (aluskaart: Maa- ja Ruumiamet, 18.07.2025)

¹ Kobras OÜ töö nr 2025-188 „Ojaäärse II paisu likvideerimine. v02“.

Katastritunnus	Asustus- üksuse nimi	Omandivorm	Maa sihtotstarve	Kõlvikuline koosseis (m ²) ¹				
				Haritav maa	Looduslik rohumaa	Metsa- maa	Õue- maa	Muu maa
88701:002:0720	Võsupere küla	Riigiomand	Ühiskondlike ehitiste maa	205	1442	18370	8755	2124
88701:001:0726	Võsupere küla	Eraomand	Maatulundusmaa	58445	8708	131532		7146
88701:001:0727	Võsupere küla	Riigiomand	Maatulundusmaa	89	4667	8858		15164

2. tähis "heleroheline lahtri värv" – projektiga otseselt seotud katastriüksused.

Koostaja: Kobras OÜ

2.2. SEOS ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+² kohaselt on tegemist maalise piirkonnaga ja projektiga seotud maa-ala kattub rohelise võrgustikuga (tugiala/tuumala) ja väärtusliku maastikuga (riikliku tähtsusega Lahemaa maastik).

Planeeringu peatükis 3.7. tuuakse maalise piirkonna tingimused üldplaneeringute koostamiseks, millest võiks esile tõsta järgmised punktid:

- a) üldplaneeringute koostamisel tuleb maakasutus- ja ehitustingimuste seadmisel arvestada ajaloolise maakasutuse ja asustustrüga ning võimalusel säilitada maastikule omased väärtuslikud elemendid, sh ajaloolised vaated;
- b) piirkondades, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms).

Planeeringu peatükis 4.1 tuuakse üldised kasutustingimused väärtuslike maastike säilimiseks, millest võiks esile tõsta järgmised punktid:

- a) väärtuslikel maastikel tuleb säilitada maastikumuster, sh traditsioonilisi maastikuelemente, struktuure ja maakasutust. Ajalooliselt väljakujunenud teetrasse tee renoveerimise käigus ei õgvendata, välja arvatud riigi põhi- ja tugimaanteed, kui see tuleneb tee ohutumaks muutmise vajadusest ja tee klassile esitatud normidest. Poollooduslikke kooslusi tuleb taastada ja järjepidevalt hooldada (eriti unikaalsed on karsti luhad);
- b) lisaks väärtuslikele maastikele tuleb tähelepanu pöörata ka väärtuslikele objektidele ning nende hooldusele:
  - väärtuslike objekte (maastikuelemente) tuleb säilitada vaatamisväärtusena, sh muinsus- ja looduskaitseobjektid, arhitektuurselt väärtuslikud ehitised jne;
  - pärandkultuuri objektid (kiviaiad, maalinnad, varjupaigad, matusepaigad, lubjaaugud, põlised teekohad, taluasemed, kivimurrud jms) selgitatakse enne kavandatavat raadamist või maastiku väärtusi oluliselt ohustada võivat tegevust;
  - võimalusel tagada objektidele juurdepääsud ja rajada peatuspaiku;
  - korrastada ja hooldada teeäärset maastikku nii, et ala väärtus säiliks, avada vaateid;
  - vajadusel viidastada ja tagada väärtuslike objektide informatsiooni kättesaadavus.

Planeeringu peatükis 4.4 tuuakse tingimused rohevõrgustiku toimimiseks, millest võiks esile tõsta järgmised punktid:

- a) looduslike rohelise võrgustiku tuumalal kavandatavad tegevused ei tohi halvendada tuumala toimimist;
- b) rohelise võrgustiku aladel üldjuhul hoiduda metsamaa sihtotstarbe muutmisest ja metsa raadamisest (raie, võimaldamaks maa kasutamist muul otstarbel peale metsa majandamise), v.a maavara kaevandamise lubadega määratud aladel;
- c) säilitada veekogude ja nende kaldaalade looduslikkus;
- d) säilitada looduslikud pinnavormid;
- e) säilitada haruldasi taimekoosluseid ja väärtuslike elupaiku;
- f) looduslike ja/või poollooduslike alade osatähtsus ei tohi tuumalal langeda alla 75% (lähtutakse tuumala

---

² Kehtestatud riigihalduse ministri 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30 (muudetud Tapa Vallavolikogu 29.09.2022 otsusega nr 48).

pindalast planeeringu kehtestamise hetkel);

- g) olemasoleva maakasutuse intensiivsus säilitada võimalikult madalana ja keskkonda säästvana;
- h) tuumaladel tuleb reeglina hoiduda ranna ja kalda piirangu- ning ehituskeeluvööndi ulatuslikust vähendamisest.

Kokkuvõtteks võib järeldada, et projektiga kavandatud tegevused ei ole vastuolus üldnimetatud planeeringuga. Rohelise võrgustiku looduslike alade osatähtsus ei lange allapoole ülaltoodud vastava alajaotuse punktis f näidatud protsendi, raadamist ei teostata ning jõe säng ja kaldaala taastamisel järgitakse loodusliku ilme säilimise/taastamise põhimõtet (kaldaala ei ole ettenähtud hilisema intensiivse hooldusega alaks ja sellest kujundatakse nõ väike lammiala ning jõesäng kujundatakse loodusilmeliste loogetega. Väärtusliku maastiku mõttes säilib üldises mõttes ajalooline maastikumuster, ei kahjustata väärtuslikke vaateid, ega pärandkultuuri objekte (nt säilitatakse väike jalakäijate sild, mis pole küll ametlik pärandkultuuri objekt, aga lisab maastikku isikupära).

Kehtiva Vihula valla üldplaneeringu³ kohaselt on tegemist hajaasustuses oleva maatulundusala piirkonnaga (nn valge ala) ja projektiga seotud maa-ala kattub väärtusliku maastikuga (I klass), miljööväärtusliku hoonestusalaga ja rohelise võrgustikuga.

Planeeringu peatükis 7.1.3 tuuakse, et väärtusliku maastiku alal tuleb tähelepanu pöörata, et säiliks piirkondade omapära, nende looduslike motiivide ja kultuuriliste vormide väljakujunenud suhe. Vajadusel tuleb kavandada vaadete avamist ja nende hoidmist avatuna. Vältida tuleb kõiki omaduselt või väljanägemiselt piirkonnale võõraid elemente.

Planeeringu peatükis 7.1.4 tuuakse, et detailsematel planeeringutasemetel tuleb tähelepanu pöörata tuumalade säilitamisele ja roheliste koridoride läbitavuse kindlustamisele ulukite jaoks. Oluline on valda läbivate metsavööndite säilitamine massiivina, mis oleks elupaigaks alal toitu hankivatele loomadele, samuti väiksemate metsavööndite terviklikkuse tagamine nii ulukite liikumisteedena kui nn rohelise tsoonina puhke-, elamuehitus-, põllumajandus- ja tööstusmaastike liigendamiseks. Eesmärgiks on säilitada metsamaastike jooneline struktuur.

Planeeringu peatükis 10 tuuakse, et hajaasustuses:

- a) kehtestatakse detailplaneeringu nõue ehitamiseks veekogude kalda ulatusse. Kalda ulatusse koostatava detailplaneeringu lahendusega tuleb tagada edaspidine juurdepääs merele või siseveekogule;
- b) kohalikul omavalitsusel on õigus nõuda detailplaneeringu koostamist üldplaneeringu peatükis 7.1.3. loetletud väärtuslikele maastikele ehitamisel.

Planeeringu peatükis 10.2 tuuakse, et miljööväärtuslikul hoonestusalal on oluline säilitada maastiku avatus ja vaated. Võimaluse korral tuleb taastada traditsioonilist maakasutust (puiesteed, looduslikud niidud, karjatatud metsad jms). Uusi elemente (hooneid, rajatisi, teid, aedu jms) ja maakasutust tuleb sobitada vanaga nii et ei tekiks ebakõla ning et ei rikutaks pöördumatult olemasolevaid väärtusi.

Planeeringu peatükis 10.2.9 tuuakse, et Palmse külas on säilinud mõisaaegne asustusstruktuur. Et vaated Palmse mõisakompleksile jääks avatuks ja olemasolevad väärtused säiliks, on mõisakompleksi ümber määratletud tsoon, kus uute hoonete rajamine on keelatud. Lubatud on ainult vanade hoonete taastamine ja

---

³ Kehtestatud Vihula Vallavolikogu 13.08.2003 määrusega nr 19.

rekonstrueerimine või restaureerimine.

Kokkuvõtteks võib järeldada, et projektiga kavandatud tegevused ei ole vastuolus üldnimetatud planeeringuga. Rohelise võrgustiku säilimise ja toimimise põhimõtetega vastuolu ei ole, raadamist ei teostata ning jõe sāngi ja kaldaala taastamisel järgitakse loodusliku ilme säilimise/taastamise põhimõtet (kaldaala ei ole ette nähtud hilisema intensiivse hooldusega alaks ja sellest kujundatakse nõ väike lammiala ning jõesāng kujundatakse loodusilmeliste loogetega). Väärtusliku maastiku mõttes säilib üldiselt ajalooline maastikumuster, ei kahjustata väärtuslikke vaateid ega pärandkultuuri objekte (nt säilitatakse väike jalakāijate sild, mis pole küll ametlik pärandkultuuri objekt, aga lisab maastikku isikupāra). Miljööväärtusliku hoonestusala reeglitega vastuolu ei ole, sest piirkonna vaadetega ja ehituslike vārtustega seonduvat ei kahjustata/muudeta, sh uusi hooneid ei rajata.

Haljala valla üldplaneeringu (koostamisel)⁴ kohaselt (07.10.2022 seisuga) on tegemist hajaasustuses oleva veekogu maa-ala, ühiskondliku ehitise maa-ala ja maalise asustuse maa-ala juhtotstarbega piirkonnaga ja projektiga seotud maa-ala kattub rohelise võrgustikuga (tugiala), vārtusliku maastiku alaga (Lahemaa I), miljöövārtusliku hoonestusalaga (Palmse), vārtusliku metsamaastiku alaga ning piirneb vārtusliku põllumajandusmaaga ja Ojaäärse loodusmajaga.

Planeeringu peatükis 4.9 tuuakse tabelis 1 planeeritud maakasutuse juhtotstarvete seos ehitise kasutamise peamise otstarbega ja peatükis tuuakse ka teave, et kohalikul omavalitsusel on detailplaneeringu või projekteerimistingimuste alusel õigus seada täiendavaid nõudeid tulenevalt kavandatavat hoonet või rajatist ümbritseva piirkonna olemusest, keskkonnast, ühendustest ja maakasutustest tulenevatest vastastikmõjudest.

Planeeringu peatükis 12 tuuakse rohevõrgustikuga seotud tingimused, millest võiks esile tõsta järgmised:

- a) rohevõrgustiku tugialale ehitamisel peab katkematu tugiala laius olema vähemalt 100 m;
- b) looduslike ja/või poollooduslike alade⁵ osatāhtsus ei tohi tugialal langeda alla 75%.

Planeeringu peatükis 17.1 tuuakse tingimused vārtusliku maastiku jaoks, millest võiks esile tõsta järgmised:

- a) igale vārtuslikule maastikule on soovitatav koostada maastikuhoolduskava;
- b) Lahemaa rahvusparki jääva maastiku osas üldplaneering suuniseid ei anna, kuna täpsed nõuded tulenevad kaitse-eeskirjast ja kaitsekorralduskavast.

Planeeringu peatükis 17.2 tuuakse tingimused vārtusliku metsamaastiku jaoks, millest võiks esile tõsta järgmised:

- a) vārtuslikele metsamaastikele jäävad uuendusraied tuleb metsa majandajal enne metsateatise esitamist kooskõlastada kohaliku omavalitsusega;
- b) kohalikul omavalitsusel on õigus kaalutlusotsusega uuendusraiest keelduda, esitada lisatingimusi või muuta raie liiki ja/või ulatust.

Planeeringu peatükis 19.3 tuuakse tingimused miljöövārtuslike alade jaoks, millest võiks esile tõsta järgmised:

- a) nii tänava kui ka hoovide ja aedade kõrghaljastus tuleb eelistatult säilitada, võimaluse korral taastada;

⁴ Algatatud Haljala Vallavolikogu 19. detsembri 2017 otsusega nr 24;

⁵ Eesti põhikaardi ETAK andmetes esitatud kõlvikute alad: E_202_seisuveekogu_a, E_203_vooluveekogu_a, E_304_lage_a, E_305_puittaimestik_a ja E_306_margala_a.

- b) haljastuse taastamisel ja istutamisel kasutada traditsioonilisi liike. Tänavaruumi puhul näiteks pärn, vaher, tamm, hobukastan, pihlakas, künnapuu jms. Aedades kasutada lisaks eelnevas näitlikus loetelus toodule viljapuid, sireleid, ebajasmiline, kibuvitsa jms;
- c) vaadete avamiseks on lubatud puude võrade kärpimine ja isetekkeliste puude raie;
- d) ehitustöödega ei või kahjustada säilitatavate puude juuri.

Planeeringu peatükis 21 tuuakse tingimused puhke- ja virgestusalade arendamiseks, millest võiks esile tõsta järgmised:

- a) puhke- ja virgestusalade projekteerimisel rakendada kaasava ruumiloome põhimõtteid ja tagada multifunktsionaalsus (kõik vahendid ja hüved peavad olema kõikidele võimalikult ligipääsetavad, kasutatavad ja arusaadavad);
- b) puhke- ja virgestusaladel paikneva taristu osas tuleb tagada piisav järelevalve ja hooldus, et oleks tagatud ohutu puhkeväärtuse säilimine.

Kokkuvõtteks võib järeldada, et projektiga kavandatud tegevused ei ole vastuolus ülalnimetatud planeeringu eelnõuga. Rohelise võrgustiku looduslike alade osatähtsus ei lange allapoole ülaltoodud vastava alajaotuse punktis b näidatud protsendi, raadamist ei teostata ning jõe sāngi ja kaldaala taastamisel järgitakse loodusliku ilme säilimise/taastamise põhimõtet (kaldaala ei ole ette nähtud hilisema intensiivse hooldusega alaks ja sellest kujundatakse nõ väike lammiala ning jõesāng kujundatakse loodusilmeliste loogetega. Väärtusliku maastiku mõttes säilib üldiselt ajalooline maastikumuster, ei kahjustata väärtuslikke vaateid ega pärandkultuuri objekte (nt säilitatakse väike jalakāijate sild, mis pole küll ametlik pärandkultuuri objekt, aga lisab maastikku isikupāra). Miljōōväärtusliku hoonestusala reeglitega vastuolu ei ole, sest piirkonna vaadetega ja ehituslike väärtustega seonduvat ei kahjustata/muudeta, sh uusi hooneid ei rajata. Väärtusliku metsamaastiku identiteeti/esteetilisust ei rikuta ja rekreatiivset potentsiaali ning liigirikkust ei vähendata (loodav väike lammiala ja loodusilmeline jõesāng võivad seda isegi suurendada). Ligipāāsetavus Ojaäärse loodusemaja alale ei halvene ning töōd ei ohusta alal olevaid hooneid (nt vibratsiooni või üleujutus- või tuleohu suurendamise kaudu).

2.3. RESSURSSIDE, SH LOODUSVARADE KASUTAMINE

Projektiga seotud ressursside kasutusest annab ülevaate projekti lisa 1, kus on toodud töōde mahud ja ressursse kasutatakse nii eeltöōde, sissevoolu regulaatori likvideerimise, lookleva jõesāngi rajamise, väljavooluregulaatori rekonstrueerimise, uue silla rajamise ning heakorratöōde etappides (vt tabel 2). Nimetatud tabel 2 keskendub loodusvaradele kui ressursile, mitte inimeste töō ressurssimahukusele ehk töōde ajalisele kulule.

Tabel 2. Projekti erinevate etappide ressurssimahukaimate töōde ülevaade

Projekti tegevused	Tegevustega seotud maht	
	Ühik	Maht
Vōsa ja puittaimestiku likvideerimine ning kāndude juurimine	m ²	Ca 385
Sissevoolu regulaatori lõhkumine pulbristajaga	m ³	Ca 15
Juurde toodav huumuspinnas	m ³	Ca 100
Kivisillutise rajamine (eri fraktsiooniga killustik)	m ²	Ca 60
Vajadusel betoonist väljavooluregulaatori seinte parandus sobiva seguga	m ²	Ca 23

Erinevates mõõtudes immutatud prussid uue silla rajamisel	tk	Ca 35
Haljastuse rajamine	m ²	975

Projektiga seotud maa-alalt saadav puit väärindatakse sihipäraselt. Antud juhul on asjakohane projektiga seotud maa-ala vaadelda ka kui ökosüsteemi teenuseid pakkuvat loodusväärtust/-vara, sest ala on osa rohelisest võrgustikust.

Ressursse kasutatakse säästvalt (olenemata konkreetsetest kogustest) vastavalt ettenähtud projekteerimis- ja ehitusnormidele. Ressursside säästliku kasutuse tagab ka analüüsitud projekt (st ilma projektita oleks ressursikasutus selgelt mittejälgitav ja oht neid mittesäästlikult kasutada oleks suurem).

2.4. TEGEVUSE ENERGIAKASUTUS

Kavandatava tegevuse elluviimiseks kasutatakse mehhanismidega töö tegemisel mootoriõli ja -kütust, mille kulu ei ole projektis eraldi kajastatud, kuid võib eeldada, et tagatakse nende säästlik ja sihipärane kasutus.

2.5. TEGEVUSEGA KAASNEVAD HEITED VETTE, PINNASESSE JA ÕHKU NING MÜRA, VIBRATSIOON JMS

Müra on tingitud tööde teostamisel kasutatud töövahenditest ja masinatest ning pärast nende tööde lõpetamist need keskkonnahäiringud lakkavad.

Täiendavaid **heiteid vette** ei ole planeeritud. Kaevetööde käigus rakendatakse abinõusid (vajadusel filterkraani kasutamine ja tööd madalveeperioodil) vältimaks heljumi, toitainete ja muude suuremate osiste edasikannet allavoolu.

Otsesed **heited õhku** kaasnevad ainult masinate ja töövahendite tööga seondult (saasteained sise põlemismootoritest ja tolmu materjalide transpordil) ning pärast nende tööde lõpetamist need keskkonnahäiringud lakkavad.

Lisaheidet pinnasesse ei ole planeeritud. Kaevetööde käigus välja tõstetavas settes/mudas olevad toitained veekogusse tagasi ei kandu, kuna sete utiliseeritakse nõuetekohaselt väljaspool tööde ala veekaitsevööndit.

Kavandatud tegevusega ei kaasne muid otseseid või kaudseid heiteid (organismid, energia, kiirgus, vibratsioon, soojus, valgus, lõhn) märkimist väärivas koguses/ulatuses ja mõju (nt mootorist eralduv soojus või heitgaaside või sette lõhn jne) jääb selgelt ebaoluliseks.

2.6. TEKKIVAD JÄÄTMED NING NENDE KÄITLEMINE

Projekti kohaselt tuleb ehitajal juhendada kehtivatest jäätmekäitluseeskirjadest. Objektil peab olema olmejäätmete kogumiskoht. Tekkivateks jäätmeteks võivad olla üldjuhul ehitus- ja lammutusjäätmed, pakendid, olmejäätmed, metsamajandusjäätmed.

2.7. TEGEVUSEGA KAASNEVATE AVARIIOLOKORDADE, SUURÕNNETUSTE VÕI KATASTROOFIDE ESINEMISE VÕIMALIKKUS

Avariiolukorrad võivad kaasneda seoses tööde teostamiseks kasutatavate masinatega nende purunemisel, õnnetuste korral (sh tankimise ja/või hooldustööde käigus), kuid eeldatav heide ei ole suur, sest käideldavad kogused piirduvad masina kütuse- ja õlipaagi mahtudega.

Projekti kohaselt masinate hooldustöid ja tankimist ei tohi teha ebatasasel pinnal ja veekogudele (kraavidele)

lähemal kui 10 m. Tankimisalal peab olema vähemalt 200 l absorbenti (nt saepuru). Kõiki töötajaid tuleb informeerida tegevuse eesmärkidest ning vajadusest vältida reostuse sattumist pinnavette. Projekti kohaselt tuleb keskkonnaohtliku reostuse tekkimisel asuda seda koheselt likvideerima ja informeerida juhtunust Päästeametit.

Tööde teostamisel peab olema ette nähtud rangelt täita tuleohutusnõudeid, et vältida metsatulekahju tekkimise võimalikkust. Projekti kohaselt tuleb tulekahju tekkimisel asuda seda koheselt likvideerima ja informeerida juhtunust Päästeametit.

Suurõnnetuste või katastroofide ohtu ette näha ei ole.

3. TEGEVUSEST MÕJUTATAV KESKKOND

3.1. OLEMASOLEV JA PLANEERITAV MAAKASUTUS NING TEGEVUSED

Valdavaks olemasolevaks maakasutuse sihtotstarbeks projektiga seotud maa-alal on ühiskondlike ehitiste maa ning kõlvikuliseks koosseisuks muu maa (veekogu) ja õuema. Olemasolevas olukorras tegeletakse projektiga seotud maa-alal Riigimetsa Majandamise Keskuse Ojaäärse loodusmaja käitamisega. Planeeritu ei muuda olemasolevat maakasutust ja tegevusi ning ei põhjusta maastikus olulisi visuaalseid või struktuurilisi muutusi (maastikumustri muutusi).

3.2. ALAL ESINEVAD LOODUSVARAD

Projektiga seotud maa-ala on tasase **reljeefiga** (absoluutkõrgus vastavalt ca 50 m). **Pinnakatte** ligikaudne paksus on projektiga hõlmatud alal vahemikus ca 15 – 20 meetrit, koosnedes pealmises kihis põhiliselt lammi- gleimullast (AG) ja vähesel määral nõrgalt leetunud mullast (LKI), mis lasuvad Järva kihistu Võrtsjärve alamkihistu jääjärvelistel setetel (veerised ja munakad, kruus, liiv, aleuriit, saviliiv, liivsavi, savi).

Projektiga seotud maa-alale ei jää maavara maardlaid.

Antud juhul on asjakohane projektiga seotud maa-ala vaadelda ka kui ökosüsteemi teenuseid pakkuvat loodusväärtust/-vara, sest ala on osa rohelisest võrgustikust.

3.3. KESKKONNA VASTUPANUVÕIME

Põhjavesi on projektiga seotud alal keskmiselt kaitstud (keskmine reostusohhtlikkuse tase). Projektiga hõlmatud ala ei paikne **nitraaditundlikul alal** ja maa-alal ei esine karstialasid. Alal asuvad põhjaveekogumid (määrus nr 48⁶ kohased põhjaveekogumid nr 01, 02 ja 05a) on heas, aga ohustatud (O), halvas või heas seisundiklassis (vt tabel 3)⁷.

⁶ Keskkonnaministri 01.10.2019 määrus nr 48 § 2;

⁷ Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027 tabel 6-6.

Tabel 3. Alal asuvate põhjaveekogumite seisundi ülevaade

Põhja-vee-kogumi number	Põhjaveekogumi nimi	Seisundi koondhindang (2020)		Halva või hea (O) ¹ seisundi põhjendus
		Keemiline	Koguseline	
01	Kambriumi-Vendi Gdovi põhjaveekogum	Hea (O)	Hea	Põhjaveekogum on ohustatud, sest veevõtu intensiivistamine võib põhjustada kloriidide sisalduse suurenemist ja halvendada veevarustuse olukorda.
02	Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogum	Halb	Hea	Seireperioodi keskmine Cl sisaldus (410,9 mg/l) on selgelt üle kehtestatud läviväärtuse (250 mg/l), aastakeskmised Cl väärtused on stabiilselt üle läviväärtuse ning samuti esineb Cl sialduse tõusu trend, mis on püsivalt üle läviväärtuse.
05a	Ordoviitsiumi-Kambriumi Virumaa põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas	Hea	Hea	

Märkused: 1. Ülaindeks „1“ – (O) - ohustatud

Pinnavee osas on projektiga seotud maa-alale lähim vooluveekogum Vösu jõega (VEE1077100) seotud veekogum (veekogumi kood: 1077100_1, nimetus: Vösu lähtest Laviku paisuni), mille valgatal projektiga seotud maa-ala on ja kuhu projektiga seotud maa-alalt tulevad veed suubuvad. Nimetatud vooluveekogum on koondseisund 2023 hinnangu kohaselt halvas seisundis⁸. Ökoloogiline seisund või ökoloogiline potentsiaal (tugevasti muudetud veekogu korral) on halb erinevatel põhjustel (paisud (Laviku, Muike, Oruveski, Ojaäärse I ja II), paisjärved, toitainekoormus). Keemiline seisund on hindamata.

Projektiga seotud maa-alal ei on oht ületada õigusaktidega kehtestatud keskkonna kvaliteedi piirväärtusi⁹, milleks on ka ülalnimetatud põhja- ja pinnavee seisundiklassidega seotud eesmärgid (mõlema puhul - tagada hea seisund/hea ökoloogiline potentsiaal 2027. aastaks)¹⁰, aga kavandatud tegevus vähendab seda ohtu, kuna likvideeritakse üheks põhjuseks olev pais.

Projektiga seotud maa-alal, lähiümbruses ja piirkonnas üldiselt asuvad mitmed loodusväärtused või nendega seotud alad, millest riiklikult (riigi või kohaliku omavalitsuse tasandil) kaitstavad on toodud tabelis 4. Nimetatud tabelisse on ala piirkonnast valitud objektid, mille osas võib olla vaja kaalutleda projektiga seotud mõjude puutumuse üle (nt müra, seotus läbi vooluveekogude või veerežiimi muutus). See loetelu ei välista kaugemal asuvate linnu- ja loomaliikide teoreetilist puutumust projektiga seotud maa-alaga (nt toitumisala vms).

Nimetatud tabelis 4 toodud Lahemaa rahvuspark on ühtlasi ka ala, mis kuulub Natura 2000 üleeuroopalise looduskaitsealade võrgustiku (edaspidi ka Natura 2000) koosseisu ning Natura 2000 kaitse-eesmärgid on integreeritud nimetatud ala kaitse-eeskirjadesse või kaitset reguleerivatesse muudesse õigusaktidesse.

⁸ „Eesti pinnaveekogumite seisundi 2023. aasta ajakohastatud vahehindang“ lisa 1. Keskkonnaagentuur. 2024;

⁹ Keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 7 lg 3;

¹⁰ Veeseadus § 32 ja § 34.

Tabel 4. Riiklikul või kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavate objektide paiknemine projektiga seotud tööde teostamise ala(de) suhtes (23.07.2025 seisuga)

Tüüp	Kaitsealune objekt		Asukoht tööde teostamise lähima ala suhtes (kaugus sirgjoonena mõõtes) meetrites ²
	Nimetus	EELIS kood ¹	
Vääriselupaik	VEP nr.213382	VEP213382	112
II kaitsekategooria looma leiukoht ³	<i>Tetrao urogallus</i> (metsis)	KLO9121358	0
II kaitsekategooria looma leiukoht ³	<i>Myotis daubentonii</i> (veelendlane)	KLO9121649	83
II kaitsekategooria looma leiukoht ³	<i>Eptesicus nilssonii</i> (põhja-nahkhiir)	KLO9121642	83
II kaitsekategooria looma leiukoht ³	<i>Myotis brandtii/mystacinus</i> (tõmmu- või habelendlane)	KLO9115673	182
II kaitsekategooria looma leiukoht ³	<i>Myotis daubentonii</i> (veelendlane)	KLO9115737	182
Kavandatav kaitstav ala ⁴	Metsaalade looduskaitseala	Puudub	63
Rahvuspark	Lahemaa rahvuspark	KLO1000511	0

Märkused: 1. Ülaindeks „1” – Eesti looduse infosüsteem;

2. Ülaindeks „2” – kui kaugus on 0, siis see tähendab, et analüüs GIS programmiga (nt QGIS) tuvastas objektide lõikumise;

3. Ülaindeks „3” – looduskaitseaduse § 48 lg 4 alusel kaitsealuste liikide elupaikades (leiukohtades), mis asuvad väljaspool kaitstavat loodusobjekti, rakendub isendi kaitse;

4. Ülaindeks „4” – projekteeritav objekt, millel puudub keskkonnaregistri (EELIS) kood ning projekteeritavaks kaitseriimiks on looduskaitseaduse § 30 kohane sihtkaitsevööndi režiim.

Kaitsealuse (kõik kaitsekategooriad) loomaliigi (nii selgroogse kui ka selgrootu) isendi tahtlik surmamine, välja arvatud eutanaasia eesmärgil, on keelatud¹¹.

Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud, välja arvatud vigastuse ravimiseks. Kaitsealuse liigi isendit tohib loodusest eemaldada õppe-, meditsiini- või teadusotstarbel või taastasustamise eesmärgil või ümberasustamise eesmärgil Keskkonnaameti loa alusel üksnes siis, kui see ei kahjusta liigi soodsat seisundit. Loomaliigi isendi (kaitsealuse/kaitsestaatuseta) jälitamine, surmamine, püüdmine ja märgistamine teaduslikul eesmärgil on lubatud Keskkonnaameti loal¹².

Täiendavalt on keelatud¹³ looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine

¹¹ Looduskaitseadus § 55 lg 1;

¹² Looduskaitseadus § 55 lg 6 ja § 58 lg 4 ja 5 ning § 58² lg 1;

¹³ Looduskaitseadus § 55 lg 6¹ p 1 ja 2.

või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal (v.a LKS nimetatud juhtudel Keskkonnaameti loa alusel).

Väariselupaikade osas kehtivad metsaseaduse alusel¹⁴ muuhulgas EELISes toodud suunised kaitse korraldamiseks, mis tabelis 4 toodute puhul on järgnevad:

a) mitte raiuda ja surnud ja lamapuitu mitte eemaldada – VEP nr.213382.

Projektiga seotud maa-alal ei esine teadaolevalt **võõrliigi(-liikide)** leiukohti.

Kultuurimälestisi projektiga seotud maa-alal ei asu. Lähim objekt lähimast tööde teostamise punktist asub ca 406 meetri kaugusel loode suunas - Palmse mõisa park ja alleed (registrikood: 15894).

Projektiga seotud maa-alal ei asu püramüüdi objekte, mille all tuleb mõista eelmiste põlvkondade poolt püramüüdi inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit püramüülikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Püramüüdi objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine sõltub eeskätt maaomanike tahtest. Lähim objekt (nimi: Ojaäärse tõrvaahi; registrikood: 887:TOA:002) asub ca 64 m ida suunas.

3.4. INIMESTE TERVIS, HEAOLU NING ELANIKKOND

Projektiga seotud maa-ala asub osaliselt õuemaal ja piirneb sellega, kuid tegemist on projekti teostajale kuuluva katastriüksuse õuemaaga ning tegu ei ole elamutega, vaid Ojaäärse loodusemaja ühiskondlike hoonetega. Lähim elamuga õuemaal asub ca 189 m kaugusel (vt ka joonis 1).

Projektiga seotud maa-alaga on seotud avalikult kasutatav veekogu¹⁵ (Võsu jõgi). Projektiga seotud maa-alale ei jää avalikult kasutatavaid¹⁶ teid. Samuti ei ole alaga seotud metsateid. Metsatee on ehitusseadustiku § 93 lg 1 kohaselt riigi omandisse jäetud maal paiknev valdavalt riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks, kui riigimetsa majandamist korraldab isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või metsateel liiklust piiranud.

Projektiga seotud töödest tingitud häiringud (eelkõige transpordist ja muudest masinatest tingitud müra, tolmu, liikumispüramüüd vahetel tööde teostamise alal) piirduvad tööde teostamise ajaga ja ei ole eeldatavalt olulised (vt ka peatükk 2.5).

Mõju piirkonna salvkaevudele on vähetõenäoline ruumilise paiknemise ja piirkonna geoloogilise ehituse tõttu. Piirkonna eri põhjavee veekompleksides on põhjavee liikumissuund üldstatult lõunast põhja, aga likvideeritav paisjärv jääb võimalikest salvkaevudest ida suunas, mis tähendab, et paisjärve vahetus läheduses toimuv põhjavee vähene alanemine ei mõjuta läänes või idas asuvaid salvkaeve oluliselt (kui üldse).

Potentsiaalsetest avariilukordadest võib kohalikku elanikkonda mõjutada metsatulekahju. Tööde teostamisel peab olema ette nähtud rangelt täita tuleohutusnõudeid, et vältida metsatulekahju tekkimise võimalikkust.

4. HINNANG KESKKONNAMÕJU OLULISUSELE

4.1. NATURA EELHINDAMINE

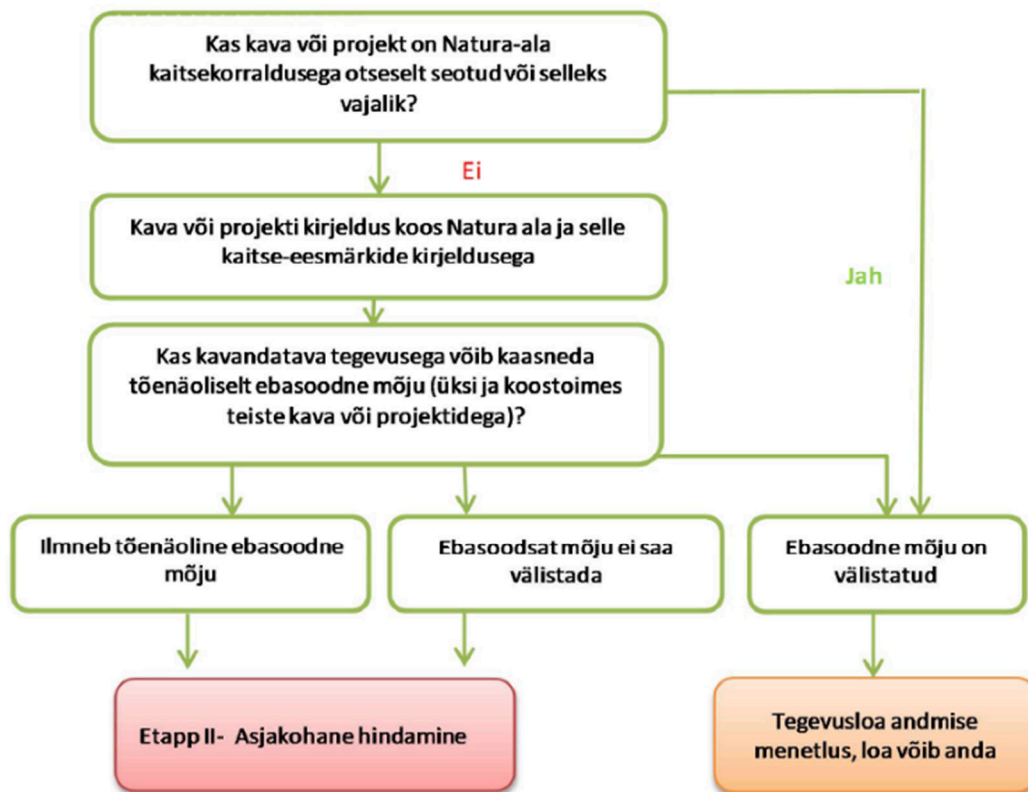
KeHJS § 29 lg 2 järgi võib tegevusloa anda, kui seda **lubab** Natura 2000 võrgustiku ala **kaitsekord** ning otsustaja

¹⁴ Metsaseadus § 23 lg 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 04.01.2007 määrus nr 2 § 26¹ lg 1 ja 2;

¹⁵ Veeseadus § 23 ja Vabariigi Valitsuse 09.12.2021 korraldus nr 426 „Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kehtestamine“;

¹⁶ Ehitusseadustiku § 92 lg 5 mõistes on avalikult kasutatav tee riigitee, kohalik tee ja avalikuks kasutamiseks määratud eratee.

on veendunud, et **kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt** selle Natura 2000 võrgustiku **ala terviklikkust ega kaitse-eesmärki**. Natura hindamise võib jagada kaheks suuremaks etapiks: 1) Natura eelhindang (vt ka joonis 3) ja 2) Natura asjakohane hindamine. Käesoleva analüüsi ühe tulemina selgub, kas on vajalik teostada ka Natura asjakohane hindamine käsitletava projekti osas.

Joonis 3. Natura eelhindamise skeem (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019)

4.1.1. KAVANDATAVA TEGEVUSE SEOTUS KAITSEKORRALDUSEGA

Natura 2000 alasid kaitstakse looduskaitseaduse § 4 nimetatud kaitstavate loodusobjektide kaudu ning kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused on toodud ala kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või elupaiga soodsa seisundi tagamiseks või liigi soodsa seisundi tagamiseks koostatud tegevuskavas, mida kõiki koostatakse looduskaitseaduse alusel¹⁷ ning kaitsealuse liigi elutingimuste parandamine on lubatud üksnes nimetatud dokumentide alusel¹⁸.

Projektiga seotud maa-ala jääb Natura 2000 võrgustikuga seotud alale (vt tabel 5).

Tabel 5. Projektiga seotud maa-ala piirkonda jääv(ad) Natura 2000 võrgustiku ala(d)

Tüüp	Objekt		Asukoht tööde teostamise lähima ala suhtes (kaugus sirgjoonena või mööda vooluveekogu möötes)
	Nimetus	Rahvusvaheline kood	
Natura (loodusala)	Lahemaa linnuala	EE0010173	Kaugus alast sirgjoonena 0 m

¹⁷ Looduskaitseadus § 25, 25¹ ja 49;

¹⁸ Looduskaitseadus § 54.

Natura (linnuala)	Lahemaa loodusala	EE0010173	Kaugus alast sirgjoonena 0 m
-------------------	----------------------	-----------	------------------------------

Seda, kas projekti tegevused tervikuna või osad tegevused on Natura 2000 ala(de) kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik, tuleb välja selgitada analüüsides ala(de)ga seotud kaitse-eeskirju, kaitsekorralduskavasid ja liigi või elupaiga tegevuskavasid. Tegevused, mis on otseselt seotud Natura 2000 ala(de) kaitse-eesmärkide saavutamise, peavad olema kirjeldatud kaitse-eeskirjas, ala kaitsekorralduskavas, liigi või elupaiga tegevuskavas. Kui see peaks nii olema, lõppeb nende tegevuste suhtes Natura eelhindamine (konkreetses Natura 2000 ala suhtes) pärast selle asjaolu tuvastamist, aga vastasel juhul eelhindamine jätkub muude etappidega (vt joonis 3).

Projektiga kavandatud tegevused on otseselt seotud ja vajalikud tabelis 5 nimetatud Natura 2000 ala (Lahemaa loodusala) kaitsekorralduseks lähtudes kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskavast. Projekti tegevuste eesmärk on säilitada ja/või taastada tabelis 5 nimetatud Natura 2000 alade kaitse-eesmärkideks olevate elupaigatüüpide ja/või liikide soodne seisund (elupaigatüüp: jõed ja ojad (3260); liigid: harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*)). Eeltoodu tähendab, et joonis 3 kohaselt lõppeb suhtes Natura eelhindamine nende elupaigatüüpide/liikide suhtes, aga jätkub muude sama ala eesmärkide ja/või teiste Natura 2000 alade kaitse-eesmärkide suhtes.

Ülaltoodud hinnangu andmisel, et tegu on Natura 2000 ala kaitse-eesmärkide seisukohast vajalike ja otseselt seotud tegevustega, lähtuti Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava¹⁹ peatükis 2.1.8.1.1, 2.2.4.1 ning 2.1.6.1 kuni 2.1.6.4 ja tabelis 13 (eelnevate peatükkidega seotud read) toodud teabest. Muude kaitse-eesmärkide puhul lähtuti samuti ülalnimetatud kaitsekorralduskavast ja alade kaitse-eesmärkideks olevate liikide kaitse tegevuskavades toodud kaitsekorralduslikest/liigi soodsa seisundi saavutamiseks vajalikest tegevustest. Samuti lähtuti Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirjast²⁰.

4.1.2. Natura 2000 võrgustiku alade iseloomustus ja kaitse-eesmärgid

Natura 2000 alade kaitse-eesmärgid tulenevad Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldusest nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj“. Alljärgnevalt on toodud hinnangusse kaasatud (vt tabel 5) Natura 2000 alade kaitse-eesmärgid (v.a need, mille osas eelhindamist teha vaja ei ole; vt peatükk 4.1.1).

Lahemaa loodusala kaitse-eesmärk on alljärgnevalt toodud ja direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse ja II lisas nimetatud liikide isendite elupaikade kaitse. Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede

¹⁹ Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2016–2025. Kinnitatud Keskkonnaameti 29.04.2016 käskkirjaga nr 1-4.2/15/23;

²⁰ Vastu võetud Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrusega nr 18.

kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäarakute metsad (pangametsad – *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), suur-mosaikliblikas (*Hypodryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispa*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) ja vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*).

Lahemaa linnuala kaitse-eesmärk on alljärgnevalt toodud ja direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide isendite elupaikade kaitse. Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (*Accipiter gentilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzi*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), õõnetuvi (*Columba oenas*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), musträhn (*Dryocopus martius*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), männi-käbilind (*Loxia pytyopsittacus*), nõmmelooke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hahk (*Somateria mollissima*), randtiir (*Sterna paradisaea*), händkakk (*Strix uralensis*), võöt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Alljärgnevalt on toodud hinnangusse kaasatud Natura 2000 alade üldiseloomustused.

Lahemaa loodusala üldiseloomustus

Lahemaa loodusala (kattub tervikuna Lahemaa linnualaga) asub Harjumaal ning Lääne-Virumaal ning ala pindala on ca 75 000 ha. Tegemist on vanima ja suurima rahvuspargiga Eestis (asutatud 1971). Lahemaa rahvuspark on loodud Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, maastike, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, uurimiseks

ja tutvustamiseks. Kaitstakse metsa-, soo- ja rannaökosüsteeme, samuti poollooduslikke kooslusi (loopealsed), geoloogiamälestisi (balti klint) ning ajaloo- ja arhitektuurimälestisi. Lahemaa on Euroopa üks tähtsamaid metsakaitsealasid. Umbes 70% alast on kaetud metsaga. Vastukaaluks Lahemaa metsadele ja soodele on alal kultuuristunud Harju ja Viru lavamaa. Alal on Põhja-Eesti klint, kus on palju joaastanguid (Joaveski Loobu jõel, Nõmmeveski Valgejõe, Vasaristi samanimelisel ojal). Loode-kagu suunas paiknevad Põhja-Eesti poolsaared ja nendevahelised lahed, samuti rannikulähedased saared. Reljeefi loode-kagusuunaline paiknemine näitab mandrijää liikumist viimasel jää-ajal. Rannikumadalik on poolsaarte- ja lahtederohke. Põhja-Eesti paekallas on Lahemaal kaetud kvaternaari setetega ning enamasti lauge. Klindi perv kerkib kõige kõrgemale Vihulas (67 m ü.m). Klindi jalamil on palju kruusa ja liiva terrasse, mis on jäänud siia jää sulamisvetest. Juminda poolsaarel (Hara soos) on huvitav viiruline maastik, raba võõndid vahelduvad paljude rannavallidega. Klindi äärel on õhukese pinnakattega alvarid (ilmekad Muuksi, Võhma, Sagadi ja Vihula ümbruses). Lõunaosas küünib rahvuspark ulatub Kõrvemaa soode ja metsadeni. Siin on suur jääpaisjärve tasandik (koosneb liivast ja viirsavist ning on enamjaolt soostunud). Lisaks on siin ka keeruka ehitusega mandrijää servamoodustiste võõndid vahelduvalt mõhnastike ja kruusa-liivaväljadega (tuntuimad Tapa-Pikasaare, Ohepalu-Viitna ning Pühamäe-Kemba oosideahelikud). Järvedest on suurim Kahala (350 ha), mis asub Harju lavamaal puisniitude ja lookadastike vahelises nõos. Tegemist on endise merelahega. Rannikumadaliku piires on aga silmapaistvamad Lohja ja Käsme järv, mis on mõlemad väga ilusad metsajärved. Lahemaa ilusaimad maastikuelemendid on Loobu ja Valgejõe oru lõigud, kus jõed ületavad klindiastangu ning kulgevad jugadena rannikumadalikule. Rahvusparki lõunapiiril olev Viitna ja selle lähiümbrus on väga atraktiivsed (vahelduv pinnamood, kaunid järved, kõrgeboniteedilised kuusikud ja männikud). Taimestik on Põhja-Eestile omaselt liigivaene (eriti palu- ja nõmme- ning rabametsad). Jõgede kallastel on lammimetsad, klindinõlvadel laialehised salumetsad. Altja jõe orus on salukuusikuid. Suuremaid lodumetsi on Koljaku astangu all ja Puditsoo jõe ääres. Suuremad rabad on Laukasoo, Viru ja Vanasilla ning Puditsoo. Liigirikkaid niite on säilinud vähem kui 10%. Haruldastest taime liikidest on tuntuim mets-kuukress, lisaks soomurakas, siberi piimikas ning rand-seahernes. Leidub lendoravat ja metsist ning ebapärlikarpi. Alal on ka häid lõhejõgesid.

Lahemaa linnuala üldiseloostus

Lahemaa linnuala pindalaga 74 784 ha asub Harjumaal ja Lääne-Virumaal. Lahemaa linnuala maastik on mitmekesine, siin on esindatud suurem osa Põhja-Eestile iseloomulikest maastikuelementidest ja pinnavormidest. Tähelepanuväärseks pinnavormiks alal on Põhja-Eesti klint, mis sisemaise astanguna moodustab selgelt jälgitava klindiorgude ja -lahtedega tugevasti liigestatud piiri klindiesise madaliku ja Põhja-Eesti lavamaa vahel. Linnualast umbes kolmandiku hõlmab Soome laht. Palju leidub ka jõgesid ja järvi. Linnualal asuvatest järvedest on suurim Kahala järv (pindala 346 ha). Mets katab Lahemaa linnuala maismaast hinnanguliselt 73% ning sood umbes 7%. Lisaks looduslikele kooslustele leidub siin suurel pindalal poollooduslikke kooslusi ning kultuurimaid. Lahemaa linnuala on unikaalne ka inimasustuse tiheduse, järjepidevuse ja vanuse poolest, mis annab alale kõrge ajaloolis-kultuurilise väärtuse.

4.1.3. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud tegevuste analüüsi juures on oluline aru saada, kas kavandatav tegevus mõjutab (kas eksisteerib vastavat potentsiaali omav mõju) ebasoodsalt (halvendab elupaikade seisundit ja/või suurendab liikide häirimise taset) Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust (ökoloogilist terviklikkust) ja kaitse-eesmärke (vt täpsed liigid ja elupaigatüübid peatükk 4.1.2).

Käesoleva analüüsi kõikide ülal- ja alltoodud peatükkide põhjal võib jõuda järeldusele, et ebasoodne mõju Natura 2000 ala(de) kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud ja sellest tulenevalt Natura asjakohast hindamist vaja teha ei ole.

Projektiga seotud maa-ala ruumiline paiknemine Natura 2000 alade suhtes ja juba projektis ettenähtud tehnilised ja töökorralduslikud lahendused (sh tööde teostamise ajalised perioodid, setete liikumise vähendamise tehnikad, tööde maht ja ulatus, maastikumuutuse vältimine, vt ka peatükk 2.1) tagavad selle, et Natura 2000 alade terviklikkust ei mõjutata ka kaudselt läbi alade ja liikide soodsa seisundi tagamiseks vajalike keskkonnatingimuste (tunnuste) mõjutamise (nt veerežiimi ja settekoormuse mõjutamine, toitumisalade vähendamine/hävitamine). Ei mõjutata (ei halvenda) alade põhiomadusi (sh füüsilisi tingimusi) ja ökoloogilisi funktsioone, sh struktuur, alal esinevate kaitse-eesmärkideks olevate elupaigatüüpide pindala, esindavus ja kaitsestaatusaste, kaitstavate liikide populatsiooni suurus, isoleerituse aste, ökotüüp, genofond, vanuseline struktuur.

Lisaks füüsiliste tingimuste mõjutatuse analüüsile on oluline aru saada, milline on mõju kaitse-eesmärkidenähtud liikide häirimise tasemele (nt läbi müra või valguse heite, alapopulatsioonide isoleerituse, toiduvarude, häirimatu ala olemasolu läheduses). Olulisteks parameetriteks on häirimise intensiivsus, kestus ja sagedus. Olulise häirimisena tuleks käsitada igat sündmust, tegevust või protsessi, mis põhjustab Natura 2000 alal liigi populatsiooni pikaajalise vähenemise, liigi levila vähenemise või selle ohu ja liigi kasutatava elupaiga suuruse vähenemise. Projektiga seotud maa-ala ruumiline paiknemine Natura 2000 alade suhtes ja juba ülalnimetatud tehnilised ja töökorralduslikud lahendused tagavad selle, et ei saa eeldada (ei ajutiselt, ega pikaajaliselt), et projektidega seotud tegevused põhjustavad kaitse-eesmärkideks olevate liikide populatsioonide pikaajalise vähenemise, liikide levila vähenemise või selle ohu ja liikide poolt kasutatavate elupaikade suuruse vähenemise.

Olulist kumulatiivset mõju (eelkõige müra, tolmu, maastikumuutuse, veekogude sette- ja toitainete koormuse osas) piirkonna muud tüüpi tegevustega (nt Mudila kinnistu detailplaneering Võsupere külas, keskkonnakaitselube omavate põletusseadmete käitamine piirkonnas, piirkonna põllumajanduslik tegevus, maaparandussüsteemide käitamine piirkonnas), aga ka analoogsete tegevuste (nt Ojaäärse I paisu likvideerimine) ei ole ette näha Natura 2000 alade suhtes (vt ka peatükk 4.2).

4.2. KESKKONNAMÕJU OLULISUSE KOONDHINNANG

Käesolevas peatükis antakse koondhindang mõju suuruse/intensiivsuse, ulatuse, ilmnemise tõenäosuse, kestuse/sageduse, pöörduvuse (keskkonna võimekus taastuda mõjust), kumuleeruvuse seisukohast järgnevatele elementidele – maa (maakasutus), pinnas, vesi, välisõhk, kliima, maastik ja looduslik mitmekesisus, elanikkond (laiem sotsiaalne keskkond), inimese tervis, inimese heaolu ja vara, kultuuripärand, kaitstavad loodusobjektid, Natura 2000 alad. Samuti hinnatakse kumulatiivse ja piiriülese mõju ning suurõnnetuste ja katastroofide tekke tõenäosust. Vajadusel pakutakse (Natura 2000 aladega mitteseotult) ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi.

Taotletava tegevuse mõjude eelhindamise mõttes (eelkõige kumulatiivse mõju seisukohalt) on oluline siinkohal toonitada, et oluline on eelkõige aru saada, millist mõju avaldavad konkreetselt analüüsitava projektis kavandatud tegevused, sest piirkonnas ja alal olevate muudest tegevustest tingitud mõjud on juba vähemalt osaliselt avaldunud (sh enne Eesti saamist Euroopa Liidu liikmeks ehk enne Euroopa Liidu õiguse ülevõtmise ja rakendamise kohustust ehk sh Natura 2000 alade nimekirja esitamist ja nende alade algseisundile hinnangu andmist) ning käimasolevate protsesside mõju avaldub osaliselt ka käesolevat projekti ellu viimata.

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720)

ja Ojaäärse (88701:001:0726)

Koostaja: Kobras OÜ

Ülaltoodu mõte on rõhutada, et varasemate kavade, planeeringute ja projektide mõju moodustab tavaliselt osa ala algsest olukorrast ja sellega tuleb arvestada, sest varasemate tegevuste jätkuva mõju tõttu võib tuleneda vajadus (eelkõige Natura 2000 kontekstis) võtta kasutusele parandusmeetmeid või tasakaalustavaid kaitsemeetmeid või meetmeid elupaikade halvenemise või liikide häirimise vältimiseks.

Kavandatud tegevused saavad algseid (osaliselt juba avaldunud ja avalduvaid) mõjusid nii võimendada kui ka vähendada või jätta samale tasemele (mõju puudub täielikult või on selgelt ebaoluline ehk samuti sisuliselt puudub).

Kumulatiivse mõju kindlaksmääramisel on arvesse võetud teisi teadaolevaid kavasid ja/või projekte, mis on lõpule viidud, lõpule viidavad, heakskiidetud, kuid lõpule viimata või ka ametlikes pooleliolevates menetlustes (vt ka peatükk 3.2). Olulist kumulatiivset mõju (eelkõige müra, tolmu, maastikumuutuse osas) piirkonna muud tüüpi tegevustega (nt Mudila kinnistu detailplaneering Võsupere külas, keskkonnakaitselube omavate põletusseadmete käitamine piirkonnas, piirkonna põllumajanduslik tegevus, maaparandussüsteemide käitamine piirkonnas), aga ka analoogsete tegevustega (nt Ojaäärse I paisu likvideerimine) ei ole ette näha.

Projektiga seotud tegevuste elluviimine ei ole vastuolus asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega, sest tööd tehakse loodusväärtusi säästvalt ja kooskõlas maakasutusele kinnitatud reeglitega (vt täiendavalt peatükk 2.2).

Alljärgnevas tabelis 6 on toodud koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas ning selle kohta, milliste parameetrite ja põhjenduste alusel koondhindang kujunes.

KeHJS § 2² kohaselt on keskkonnamõju oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Tabel 6. Koondhindang keskkonnamõju olulisusele²¹

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
Maa (maakasutus)	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Valdavaks olemasolevaks maakasutuse sihtotstarbeks projektiga seotud maa-alal on ühiskondlike ehitiste maa ning kõlvikuliseks koosseisuks muu maa (veekogu) ja õuemaa. Olemasolevas olukorras tegeletakse projektiga seotud maa-alal Riigimetsa Majandamise Keskuse Ojaäärse loodusmaja käitamisega. Planeeritu ei muuda olemasolevat maakasutust ja tegevusi ning ei põhjusta maastikus olulisi visuaalseid või struktuurilisi muutusi (maastikumustri muutusi). Pikas vaates on summaarne mõju (nt maastikumuutus, rekreatiivse potentsiaali muutus, sihipärane maakasutus jne) maakasutuse mõttes pigem neutraalne ehk mõju puudub ja seda ka koos piirkonna muude tegevustega (eelkõige Ojaäärse II paisu (PAIS025850) likvideerimine). Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Pinnas	Madal negatiivne	Madal	Kõrge	Madal	Keskmine	Mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Otsene mõju pinnasele on lokaalne ja piirdub tööde objekti ala ja vahetu lähedusega. Mõju ilmnemise tõenäosus on kõrge, aga mõju on pöörduv (eelkõige rasketehnikaga alal liikumisest põhjustatud mõju) ja intensiivsus on madal (pinnas võib objekti vahetus läheduses muutuda						

²¹ Kasutatud osaliselt analoogiaid tööst – IMPERIA Project Report „Guidelines for the systematic impact significance assessment – The ARVI approach”. (2015). University of Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/49498>

²² Hinnang „Mõju puudub” ja „Kumulatiivne mõju puudub” antakse ka juhul, kui mõju on nii väike, et sellel pole eraldiseisvalt praktilist tähtsust (on tühine/selgelt ebaoluline) vastava teema kontekstis;

²³ Kumulatiivsete mõjude osas hinnangu andmisel seoses koostatavate dokumentidega on eeldatud, et ka nende dokumentide alusel kavandatavate tegevuste puhul rakendatakse parimaid olemasolevaid teadmisi oluliste keskkonnamõjude vältimiseks.

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	vähesel määral kuivemaks (pigem on tegu kunagise paisutuse eelse loodusliku olukorra taastumisega). Ei ole alust eeldada, et tegevused tooks kaasa keskkonna kvaliteedi piirväärtuse (ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases) ületamise. Kumuleeruvat mõju pinnasele läbi selle veerežiimi mõningase muutmise mitme tegevuse tulemusel (eelkõige Ojaäärse I ja II paisude likvideerimise koosmõjul) eeldada ei saa. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Vesi	Madal negatiivne	Madal	Keskmine	Madal	Kõrge	Madal negatiivne kumulatiivne mõju	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Mõju pinnaveele avaldub eelkõige läbi täiendava sette- ja toitainete koormuse vahetult tööde teostamise ajal ja seni, kuni uus jõesäng ja muud veega kokku puutuvad pinnad stabiliseeruvad. Projektis on toodud, et vajadusel kasutatakse setteekraani sette allavoolu kandumise vähendamiseks/vältimiseks ning tööd teostatakse madalvee perioodil. Erosiooni või hajuheite vältimiseks veekaitsevööndis ²⁴ (kus pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu kalda erosiooni või hajuheidet on keelatud) on soovitatud käändude juurimise asemel kasutada nende maapinnaga tasaseks freesimist ning võimalusel säilitada suuremad puud. Samuti kujundatakse ala mitmetasandiliseks ehk jõesängi vahetu ümbrus jääb lammialaks, mis aitab näiteks naabruses olevalt põllult tulevat võimalikku toitainete hajukoormust vähendada. Ei ole alust eeldada (vt ka peatükk 2.1), et tegevused tooks kaasa keskkonna kvaliteedi piirväärtuse ületamise (seisundiklassi muutuse, vt ka peatükk 3.3) Võhandu jõe osas, pigem panustavad tööd seisundiklassi paremaks muutumisele (õigusaktidega ettenähtud seisundiklassi saavutamisse). Projektiga seotud maa-alal ei esine karstialasid, kaitsmata põhjaveega ala, allikaid, mis võiksid luua võimaluse täiendavalt avaldada koormust ala põhjaveele (sh ei too planeeritud tegevust piirkonda juurde täiendavat väetamist, loomade pidamist või reoveesette kasutust). Võib esineda kumuleeruv mõju (eelkõige Ojaäärse I ja II paisu likvideerimise koosmõju) sette- ja toitainete koormuse osas vooluveekogu suhtes, kuid see on selgelt ebaolulise suuruse/intensiivsusega (vee kvaliteedi suhtes), sest rakendatakse sette edasikande						

²⁴ Veeseadus § 118 lg 2 p 3 ja lg 4 alusel 1 meeter süvendi servast.

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	vältimise/vähendamise tehnikaid. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Välisõhk	Madal negatiivne	Madal	Kõrge	Madal	Väga kõrge	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Tööde teostamiseks kasutatavad masinad paiskavad välisõhku heidet (nt eelkõige saasteained ja müra), aga pole põhjust eeldada, et keskkonna kvaliteedi piirväärtusi (keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 7 lg 3 mõistes) ületatakse. Otsene heide (eelkõige masinate sisepelemismootoritest) tekib ainult tööde teostamise perioodil ja hiljem süsteemi hooldamisel. Vajadusel viiakse alalt ära kõige orgaanilise aine rikkam sete, mis tähendab, et orgaanika lagunemisel muidu tekkiv lõhn ei hakka piirkonda mõjutama. Kumulatiivset mõju (eelkõige müra, tolmu ja lõhna osas) piirkonna muude tegevustega, aga ka analoogsete tegevustega, ei ole ette näha. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Kliima	Madal negatiivne	Madal	Madal	Madal	Kõrge	Madal negatiivne kumulatiivne mõju	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Taimkatte eemaldamine kaldaalalt vähendab ajutiselt piirkonna süsiniku sidumise võimet ja muudab maapinna soojusbilanssi. Tegevuste teostamiseks kasutatakse fossiilkütustel töötavaid masinaid, mis paiskavad õhku CO ₂ , NO _x ja tahkeid osakesi. Pikas vaates on tegemist ajutiste muutustega, sest tööde lõppedes maa-ala korrastatakse ja süsiniku sidumise võimekus taastub kaldaalal ja loodav lammiala suurendab seda võimekust võrreldes eelnevalt olnud veekoguga ning maa-alaga seotud fossiilkütuste kasutus lõpeb. Kliima mõjutamise seisukohast ja tööde maa-ala väiksust arvestades on kohane teemat vaadelda Eesti kui terviku kontekstis, sest kumulatiivsesse mõjusse panustab terve riik ja muutusi juhivad pigem riigi tasandi arengusuunad, st projektiga seotud maa-ala panus tervikusse on väike. 2023. aastal oli Eesti						

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720)

ja Ojaäärse (88701:001:0726)

Koostaja: Kobras OÜ

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	kasvuhoonegaaside heitkogus 12,99 miljonit tonni CO ₂ ekvivalenti. Ilma maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorita (tuntud ka lühendi <i>LULUCF</i> ehk <i>land use, land use change and forestry</i> järgi) oli heide 10,86 miljonit tonni CO ₂ ekv. Võrreldes 1990. aastaga on Eesti kasvuhoonegaaside koguheidet vähenenud 63% võrra. 2023. aastal tulenes suurem osa kasvuhoonegaaside heitkogusest energeetikasektorist, moodustades koguheitest 29%, järgnes transport 19%, tööstus 18%, maakasutus ja metsandus 16% ning põllumajandus 13%. Hoonete ning jäätmete sektori osakaalud olid oluliselt väiksemad, moodustades vastavalt 3% ja 2% kogu riigi heitkogusest. Eesti kaheksanda kliimaaruande peatükk 5.1.7 kohaselt prognoositakse erinevate stsenaariumite puhul aastaks 2050 46,48% - 64,69% kasvuhoonegaaside vähenemist võrreldes 2020. aastaga ehk üldine prognoositav mõju trend on langev. Võib esineda kumulatiivne mõju laiema piirkonna muude tegevustega. Näiteks maaparandussüsteemidega, sest kuivendus üldiselt (st eelkõige uue kuivenduse rajamine) mõjutab süsinikuringet (nt kasvuhoonegaasid CO ₂ ja CH ₄) ja muude kasvuhoonegaaside (nt N ₂ O) heidet. Osa vabanevast süsinikust tarbivad ära puud oma juurdekasvuks, kuna kuivendus soodustab juurdekasvu suurenemist. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Maastik ja looduslik mitmekesisus	Madal positiivne	Madal	Kõrge	Kõrge	Madal	Madal positiivne kumulatiivne mõju	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Loodusliku mitmekesisuse teema on seotud ka kaitstavate loodusobjektidega (sh Natura 2000 aladega), seetõttu ja dubleerimise vältimiseks on otseselt kaitstavate loodusobjektidega ja Natura 2000 aladega seonduv toodud käesoleva tabeli vastavate teemade alajaotuses. Kavandatud tegevused mõjutavad maastiku ilmet ja looduslikku mitmekesisust vahetult objektil, sest taimkate eemaldatakse väikeselt alalt ja veekogu veepeegli pindala muutub väiksemaks. Samas, kuna rajatav lammiala mitmekesistab piirkonna kasvukohatüüpe/elupaiku, võib ala liigiline mitmekesisus isegi suurendada servaeefekti abil ning veekogu siseste rändetõkete eemaldamine loob eelduse uute liikide liikumiseks projektalale ehk summaarsena võib looduslik mitmekesisus jääda vähemalt samale tasemele. Teadaolevalt alal võõrliike ei leidu. Ei ole täpselt						

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Vösupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720)

ja Ojaäärse (88701:001:0726)

Koostaja: Kobras OÜ

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	teada, kas planeeringuala on aktiivseks toitumisalaks näiteks piirkonnas olevatele linnuliikidele, aga tänu metsamaa lähedusele on tõenäoline, et alal võivad pesitseda linnud ning sellest tulenevalt on projektis nähtud raie osas meede mõju leevendamiseks - lindude pesitsusaegse häirimise vältimiseks mitte teha raietöid perioodil 15.03.-31.07. Võib esineda kumulatiivne mõju piirkonna analoogsete tegevustega. Maastiku seisukohalt väheneb inim mõjutusega maastiku osakaal piirkonnas. Positiivne on see, et sisulist rohelist võrgustiku säilimist/toimimist ohtu ei seata (vt ka peatükk 2.2). Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Elanikkond (laiem sotsiaalne keskkond)	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Projektiga teostatavad tööd ei mõjuta otseste ja kaudsete töökohtade püsimist/tekki piirkonnas. Samuti ei mõjuta projekt piirkonda inimeste puhkeotstarbe mõttes. Eelnev kehtib ka kumulatiivse mõju seisukohalt. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Inimese tervis	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Projektiga seotud maa-ala asub osaliselt õuemaal ja piirneb sellega, kuid tegemist on projekti teostajale kuuluva katastriüksuse õuemaaga ning tegu ei ole elamutega, vaid Ojaäärse loodusemaja ühiskondlike hoonetega. Lähim elamuga õuemaas asub ca 189 m kaugusel (vt ka joonis 1). Projektiga ei ole planeeritud tegevusi, mis võiks omada otsest või kaudset mõju inimese tervisele läbi heite (aine, organism, energia, kiirgus, vibratsioon, soojus, valgus, lõhn või müra) õhku, vette või pinnasesse (vt ka peatükk 2.5 ja 3.4). Kumulatiivset mõju piirkonna muude tegevustega, aga ka analoogsete tegevustega ei ole ette näha. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas						

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Inimese heaolu ja vara	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	<p>Projektiga seotud maa-ala asub osaliselt õuemaal ja piirneb sellega, kuid tegemist on projekti teostajale kuuluva katastriüksuse õuemaaga ning tegu ei ole elamutega, vaid Ojaäärse loodsmaja ühiskondlike hoonetega. Lähim elamuga õuemaas asub ca 189 m kaugusel (vt ka joonis 1). Projektiga ei ole planeeritud tegevusi, mis võiks omada otsest või kaudset mõju inimese heaolule läbi heite (aine, organism, energia, kiirgus, vibratsioon, soojus, valgus, lõhn või müra) õhku, vette või pinnasesse (vt ka peatükk 2.5 ja 3.4). Projektiga seotud töödest tingitud häiringud (eelkõige transpordist ja muudest masinatest tingitud müra, tolmu, liikumispiirangud vahetult tööde teostamise alal) piirduvad tööde teostamise ajaga ja on eeldatavalt nii väikesed, et sellel pole eraldiseisvalt praktilist tähtsust (on tühised) inimese vara ja heaolu kontekstis. <u>Mõju salvkaevudele ei ole alust eeldada lähtudes objektide omavahelisest ruumilisest paiknemisest ning ala geoloogilisest ehitusest ja sellest tulenevalt puudub ka seire vajadus (vt ka peatükk 3.4).</u> Uuendatavat silda saavad ka piirkonna inimesed kasutada ehk liikumine piirkonnas ei muutu ebamugavamaks. Kumulatiivset mõju (eelkõige müra, tolmu ja veerežiimi osas) piirkonna muude tegevustega, aga ka analoogsete tegevustega ei ole ette näha. Kokkuvõtvalt kumulatiivne mõju, mis selgelt suurendaks ja/või intensiivistaks mõju analüüsitava objekti suhtes, puudub. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.</p>						
Kultuuripärand	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Kultuurimälestisi projektiga seotud maa-alal ei asu. Lähim objekt lähimast tööde teostamise punktist asub ca 406 meetri kaugusel loode suunas - Palmse mõisa park ja alleed (registrikood: 15894). Projektiga seotud maa-alal ei asu pärandkultuuri objekte. Lähim objekt lähimast						

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720)

ja Ojaäärse (88701:001:0726)

Koostaja: Kobras OÜ

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	tööde teostamise punktist asub ca 64 m ida suunas (nimi: Ojaäärse tõrvaahi; registrikood: 887:TOA:002). Projektiga seotud tegevused kultuuriväärtusi ja pärandkultuuri objekte negatiivselt ei mõjuta. Töid tehakse väljaspool kultuuriväärtuse kaitsevööndit ja ei takistata/halvendata ligipääsetavust. Kumulatiivset mõju piirkonna muude tegevustega, aga ka analoogsete tegevustega ei ole ette näha. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Kaitstavad loodusobjektid	Madal negatiivne	Madal	Keskmine	Keskmine	Keskmine	Madal negatiivne kumulatiivne mõju	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Projektiga seotud maa-ala piiresse ja lähipiirkonda jäävad mitmed kaitstavad loodusobjektid (vt peatükk 3.3). Projektiga seotud maa-ala jääb ruumilises mõttes kaugemale, kui soovitatavad vahekaugused pesitsusaegse häirimise vältimiseks ning seatud on ajaline piirang raietööde teostamiseks. Lähimast metsise mängu (EELIS ID: 138340382) tsentrist jääb projektiga seotud maa-ala ca 1167 m kaugusele. Metsise emaslindude peamine pesitsusala võib uuringute kohaselt sobilike tingimuste korral olla kuni 2,5 km mängu tsentrist ²⁵ , aga kuna tegu on töödega aktiivsel ja pikaaegsel inimtegevuse alal, siis võimalus mõjutuse tekkeks on pigem väga väike, sest ilmselt eelistavad metsised juba enne projekti tegevusi elupaiku, mis on aktiivsest inimtegevuse alast kaugemal. Kaitsealadest väljaspool asuvaid kaitsealuste liikide elupaiku ei kahjustata/vähendata ulatuses, mis mõjutaks kaitsestaatuse astet, populatsiooni suurust, isoleerituse astet jne. Eelnev kehtib ka <u>piirkonnas olevate</u> nahkhiirlaste kohta, kelle suhtes võib eksisteerida ajutine madal negatiivne mõju (sh kumulatiivne) veekogu kaldapuistu raie tõttu, kuid see pole ulatuslik ja pikemas perspektiivis (sh koos lammiala loomisega) ei pruugi mõju olla kestev. Veekeskonnaga seotud liikidele, kooslustele ja vee kvaliteedile olulise mõju vältimiseks kasutatakse vajadusel ehitusaegseid setteekraane ja töid teostatakse madalveeperioodil. Olulist kumulatiivset mõju (eelkõige müra, veerežiimi ja maastikumuutuse osas) piirkonna muude tegevustega, aga ka analoogsete tegevustega ei ole ette näha. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega						

²⁵ Metsise elupaigakvaliteeti määravate tegurite kompleksuuring. Tartu Ülikool. 2016.

Mõjutatavad elemendid / mõju parameetrid	Mõju suurus/intensiivsus ²²	Mõjuala ulatus	Mõju ilmnemise tõenäosus	Mõju kestus/sagedus	Mõju pöördumus (keskkonna võimekus taastuda mõjust)	Kumulatiivne mõju ²³	Koondhindang olulise keskkonnamõju võimaliku tekke osas
	seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Natura 2000 alad	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Projektiga seotud maa-ala jääb Natura 2000 võrgustikuga seotud ala(de)le (vt tabel 5). Projektiga kavandatud tegevused on otseselt seotud ja vajalikud tabelis 5 nimetatud Lahemaa loodusala osade kaitse-eesmärkide saavutamiseks, aga käesolev hinnang käsitleb ainult neid kaitse-eesmärke (nii Lahemaa loodusala, kui ka linnuala osas), mille saavutamiseks tegevused vajalikud ei ole (vt ka peatükk 4.1.1). Projektiga seotud Tegevused on juba planeeritud/projekteeritud selliselt, et tegevused ei mõjuta Natura 2000 ala(de) kaitse-eesmärke ja terviklikkust (vt pikem analüüs peatükid 4.1). Arvestades ruumilist paiknemist ja juba projektis ettenähtud tehnilisi ja töökorralduslikke lahendusi, olulist kumulatiivset mõju piirkonna muude tegevustega ehk piirkonna muud tüüpi projektidega, aga ka analoogsete tegevustega ei ole ette näha. Kokkuvõtvalt kumulatiivne mõju, mis selgelt suurendaks ja/või intensiivistaks mõju analüüsitava objektide suhtes, puudub. Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						
Piiriülene mõju	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Mõju puudub	Kumulatiivne mõju puudub	Olulist keskkonnamõju ei saa eeldada
Hinnangu põhjendus	Projektiga kavandatu iseloomu ja ulatust (sh ruumilist paiknemist) arvestades ei põhjusta tegevus piiriülest mõju (sh teiste piirkonna kavade/projektidega koos). Kuna ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara, ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket.						

Suurõnnetuste või **katastroofide** ohtu (tekkimise piisavat tõenäosust) ette näha ei ole. Tegevus ei hõlma suurtes kogustes kemikaale, tegu ei ole kaevandusjäätmete hoidlaga jäätmeseaduse mõttes ega tegevusega, mis võiks põhjustada ulatusliku õnnetuse (nt piisavalt suure ulatusega metsatulekahju), avarii või elutähtsa teenuse raskete tagajärgedega või pikaajalise katkestuse.

Kemikaaliseaduse mõistes on suurõnnetus ettevõtte töö kontrolli alt väljumisest tingitud ohtliku kemikaali ulatuslik leke, tulekahju või plahvatus, mis kohe või tulevikus põhjustab raskeid tagajärgi inimese elule, tervisele või keskkonnale käitise sees või väljaspool seda ning mis on seotud ühe või mitme ohtliku kemikaaliga.

Jäätmeseaduse mõistes on suurõnnetus tegevuskohal kaevandamisjäätmete käitlemise käigus tekkinud juhtum, mis kujutab otsekohe või aja jooksul tegevuskohal või mujal ilmnevat tõsist ohtu inimese tervisele või keskkonnale.

Katastroof hädaolukorra seaduse tähenduses on eelkõige inimtegevusest põhjustatud ulatuslik õnnetus või avarii või muu samasuguse mõjuga sündmus, sealhulgas elutähtsa teenuse raskete tagajärgedega või pikaajaline katkestus.

5. EELHINNANGU KOKKUVÕTE JA JÄRELDUS

Keskkonnamõju eelhindamine annab ülevaate analüüsitava projekti elluviimisega kaasneda võivatest keskkonnamõjudest. Eelhindang annab otsustajale informatsiooni keskkonnamõju hindamise algatamise ja läbiviimise, sh Natura 2000 asjakohase hindamise läbiviimise vajalikkuse kohta. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamisel tuleb arvestada ka asjaomaste asutuste seisukohti (KeHJS § 11 lg 2³).

Analüüsitud projektiga seotud objektid/katastriüksused asuvad Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Võsupere külas Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720) ja Ojaäärse (88701:001:0726) maaüksusel.

Projekti kohaselt on selle eesmärk Ojaäärse II paisu (PAIS025860) likvideerimine, paisjärve aluse jõesängi ja kallaste taastamine ning paisjärve sissevoolul asuva paisuvare likvideerimine (vt joonis 2). Töö üldine eesmärk on kalade rändetingimuste parandamine ja Võsu jõe hea ökoloogilise seisundi tagamine.

Projektiga seotud maa-ala piirkonda jäävad mitmed kaitstavad loodusobjektid (vt peatükk 3.3), milledest üks on samal ajal ka Natura 2000 ala (vt peatükk 4.1.). Kultuuriväärtusi projektiga seotud maa-alal ei asu ning projektiga seotud mõjud kaugemal asuvate väärtusteni/aladeni ei ulatu. Nimetatud maa-alale ei jää pärandkultuuri objekte (vt peatükk 3.3). Mõju salvkaevudele ei ole alust eeldada lähtudes objektide omavahelisest ruumilisest paiknemisest ning ala geoloogilisest ehitusest ja sellest tulenevalt puudub ka seire vajadus (vt ka peatükk 3.4).

Projektiga kavandatu ei ole vastuolus strateegiliste planeerimisdokumentidega, sest tööd tehakse loodusväärtusi säästvalt ja kooskõlas maakasutusele kinnitatud reeglitega (vt täiendavalt peatükk 2.2 ja 4.2). Tegevus ei ole vastuolus roheline võrgustiku kaitse/säilimise põhimõtetega (roheline võrgustiku säilimist/toimimist ohtu ei seata; vt ka peatükk 2.2).

Arvestades ruumilist paiknemist ja juba projektis ettenähtud tehnilisi ja töökorralduslikke lahendusi, olulist kumulatiivset mõju piirkonna muude tegevustega ehk piirkonna muud tüüpi projektidega, aga ka analoogsete tegevustega ei ole ette näha.

Käesoleva töö analüüsi tulemusena ei saa eeldada kavandatava tegevuse puhul olulise keskkonnamõju tekkimist, kuna:

1. mõjud (nii positiivsed kui ka negatiivsed) puuduvad maa (maakasutuse), elanikkonna (laiem sotsiaalne keskkond), inimese tervise, inimese heaolu ja vara, kultuuripärandi ja Natura 2000 alade valdkondades;
2. suurõnnetuste ja katastroofide tekke oht on ebatõenäoline;
3. oluline kumulatiivne mõju puudub ja riigipiiri ülest mõju ette näha ei ole;
4. maastiku ja loodusliku mitmekesisuse suhtes eksisteerivad madala suuruse/intensiivsusega positiivsed mõjud;
5. pinnase, vee, välisõhu, kliima ning kaitstavate loodusobjektide suhtes eksisteerivad madala suuruse/intensiivsusega negatiivsed mõjud.

KeHJS § 11 lg 8¹ kohaselt keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lg 1 p 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmned võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lg 2 järgi, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmine,

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720)
ja Ojaäärse (88701:001:0726)

esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lg 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lg 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Projektlahenduses on ette nähtud rakendada keskkonnahoidlikke võtteid ja meetmeid, mistõttu keskkonnamõju eelhindamise käigus keskkonnameetmete seadmise vajadust ei tekkinud.

Keskkonnamõju hindamise eelhindangu kokkuvõttena ei ole alust eeldada olulise keskkonnamõju teket, kuna planeeritud tegevustega ei ületata mõjuala keskkonnataluvust, ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid muutusi ega seata ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara.

Eeltoodu tähendab, et ei ole vajalik algetada hinnangu aluseks olnud projektis kavandatule keskkonnamõju hindamist ega sealjuures läbi viia võimaliku mõju väljaselgitamiseks Natura asjakohast hindamist, kuna kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku ala(de) terviklikkust ega kaitse-eesmärke, vaid on otseselt seotud ja vajalik ühe puudutatud Natura 2000 ala kaitsekorralduseks lähtudes kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskavast.

6. KASUTATUD ALLIKAD

Õigusaktid

I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu, Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrus nr 195.

III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine, keskkonnaministri 19.05.2004 määrus nr 51.

Atmosfääriõhu kaitse seadus, vastu võetud 15.06.2016.

Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kehtestamine, Vabariigi Valitsuse 09.12.2021 korraldus nr 426.

Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded, keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31.

Ehitusseadustik, vastu võetud 11.02.2015.

Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri, Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 määrus nr 615.

Euroopa ühenduste nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta, vastu võetud 21.05.1992.

Hädaolukorra seadus, vastu võetud 08.02.2017.

Jäätmeseadus, vastu võetud 28.01.2004.

Kemikaaliseadus, vastu võetud 29.10.2015.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005.

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus, vastu võetud 16.02.2011.

Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrusega nr 18.

Looduskaitse seadus, vastu võetud 21.04.2004.

Metsaseadus, vastu võetud 07.06.2006.

Põhjaveekogumite nimekiri ja nende eristamise kord, seisundiklassid ja nende määramise kord, seisundiklassidele vastavad keemilise seisundi määramiseks kasutatavate kvaliteedinäitajate väärtused ja koguselise seisundi määramiseks kasutatavate näitajate tingimused, põhjavett ohustavate saasteainete nimekiri, nende sisalduse läviväärtused põhjaveekogumite kaupa ja kvaliteedi piirväärtused põhjavees ning taustataseme määramise põhimõtted, keskkonnaministri 01.10.2019 määrus nr 48.

Veeseadus, vastu võetud 30.01.2019.

Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid, keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71.

Väariselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning väariselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused, keskkonnaministri 04.01.2007 määrus nr 2.

Registrid, infosüsteemid, programmid

EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem, Keskkonnaagentuur) (seisuga 23.07.2025).

Euroopa Keskkonnaagentuuri Natura 2000 võrgustiku üleeuroopaline infoleht (sh Euroopa Natura 2000

Objekti asukoht: Lääne-Viru maakond, Haljala vald, Võsupere küla, Ojaäärse õppebaas (88701:002:0720)
ja Ojaäärse (88701:001:0726)

Koostaja: Kobras OÜ

võrgustiku standardandmebaas). <https://natura2000.eea.europa.eu/>

KOTKAS (Keskkonnaotsuste infosüsteem, Keskkonnaamet) (seisuga 23.07.2025).

Maa- ja Ruumiameti geoportaali kaardirakendused. <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardirakendused-p2.html> (seisuga 18.07.2025).

Metsaportaal. <https://register.metsad.ee> (seisuga 18.07.2025).

Muud materjalid

2024 Pesitsusrahu juhend „Pesitsusrahust kinni pidamise kontrollimine metsalindude kaitsmiseks”. Keskkonnaamet. 03.2024.

Ebapärlikarbi (*Margaritifera margaritifera*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti 16.01.2023 korraldusega nr 1-3/23/12.

Eesti kaheksas kliimaaruanne. Keskkonnaministeerium. 2022.

Eesti pinnaveekogumite seisundi 2023. aasta ajakohastatud vahehindang. Keskkonnaagentuur. 2024.

Haljala valla üldplaneering (koostamisel). Algatatud Haljala Vallavolikogu 19. detsembri 2017 otsusega nr 24.

Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022–2027. Kinnitatud keskkonnaministri 07.10.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/357.

IMPERIA Project Report „Guidelines for the systematic impact significance assessment – The ARVI approach”. University of Jyväskylä. 2015.

Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis, MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing. Tallinn, 2019.

Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 3.12.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/300.

Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava, kinnitatud Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70.

Kasvuhoonegaasid Eestis. Kliimaministeeriumi koduleht. <https://kliimaministeerium.ee/rohereform-kliima/kliimapoliitika/kasvuhoonegaaside-heitkogused#riiklikud-kliimaarua>. (seisuga 24.06.2025).

Keskkonnamõju hindamise eelhindangu andmise juhend. Keskkonnaministeerium. 2017.

Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava 2016–2025. Kinnitatud Keskkonnaameti 29.04.2016 käskkirjaga nr 1-4.2/15/23.

Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Teine parandatud ja täiendatud trükk. Paal, J. 2007.

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+. Kehtestatud riigihalduse ministri 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30 (muudetud Tapa Vallavolikogu 29.09.2022 otsusega nr 48).

Merikotka (*Haliaeetus albicilla*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 11.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/19/169.

Metsa vääriselupaikade inventeerimise metoodika. Eesti Keskkonnaministeeriumi metsaosakond ja Rootsi

Östra Götalandi Lääni Metsaamet, Rootsi. 2016 (versioon 21.09.2017).

Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhised. Kinnitatud Keskkonnaameti 02.01.2024 korraldusega nr 1-3/24/1.

Metsalindude pesitsusperioodide kogupikkused. Leivits, A. 2023.

Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456.

Metsise elupaigakvaliteeti määravate tegurite kompleksuuring. Tartu Ülikool. 2016.

Must-toonekure (*Ciconia nigra*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 4.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105.

Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 15.03.2017 käskkirjaga nr 1-1/17/150.

Natura 2000 alade kaitsekorraldus - Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01). Euroopa Komisjon. 2019.

Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta (2021/C 437/01). Euroopa Komisjon. 28.10.2021.

Niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 28.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/140.

Ojaäärse II paisu likvideerimine. v02. Kobras OÜ. Tartu. 2025.

Pesitsusrahu: 2024 Uuringud ja taustainfo. Keskkonnaamet. 2024.

Pärandniitude tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori asetäitja 24.03.2021 käskkirjaga nr 1-1/21/60.

Rohevõrgustiku planeerimisjuhend. OÜ Hendrikson & Ko. 2018. Tallinn-Tartu.

Suur-konnakotka (*Clanga clanga*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti 4.04.2024 korraldusega nr 1-3/24/150.

Vihula valla üldplaneering. Kehtestatud Vihula Vallavolikogu 13.08.2003 määrusega nr 19.

Väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138.